

Broj/Broj: 03/1-50-14-7-10/12
Sarajevo/Sarajevo, 15. 2. 2010.

PREDMET: Informacija o realizaciji Programa profesionalnog usavršavanja za članove Zajedničkog povjerenstva za odbranu i sigurnost BiH u Parlamentarnoj skupštini NATO-a, Stožeru NATO-a i Parlamentu Belgije, Bruxelles, Belgija, 14.-16. 11. 2011. godine

- veza, akt broj: 03/1,03/11-05-1-283/11

Parlamentarna skupština NATO-a (u daljnjem tekstu: PS NATO), u suradnji sa Stožerom NATO-a i Ženevskim centrom za nadzor oružanih snaga (u daljnjem tekstu: DCAF), u Bruxellesu je od 14. do 16. studenoga 2011. organizirala Program profesionalnog usavršavanja za članove Zajedničkog povjerenstva za odbranu i sigurnost BiH.

U izaslanstvu Zajedničkog povjerenstva za odbranu i sigurnost BiH bili su: Dušanka Majkić, predsjedateljica, Borjana Krišto, prva zamjenica predsjedateljice, Šefik Džaferović, drugi zamjenik predsjedateljice, Mehmed Bradarić, Borislav Bojić, Beriz Belkić, Božo Ljubić, Nemina Zaimović-Uzunović, članovi, i Jovica Katić, stručni suradnik,

Osim članova Povjerenstva i predstavnika Tajništva PSBiH, aktivnosti Povjerenstva u realizaciji Programa usavršavanja pratio je i Boško Šiljegović, parlamentarni vojni povjerenik.

Posjet je realiziran uz potporu PS NATO-a i DCAF-a.

14. studenog 2011. godine

Posjet Parlamentarnoj skupštini NATO-a

Prvi dan Programa usavršavanja realiziran je u prostorijama PS NATO-a.

David Hobbs, glavni tajnik PS NATO-a, primio je izaslanstvo Zajedničkog povjerenstva. Upoznao je članove Povjerenstva s trodnevним programom u Bruxellesu i ukazao na značaj

organiziranja ovakvih programa u PS NATO. U svome uvodnom govoru iskazao je važnost uloge predstavnika parlamenata zemalja članica i pridruženih članica PS NATO-a, među kojima i BiH ima svoje mjesto s tročlanim izaslanstvom, osobito u rješavanju određenih krupnih političkih pitanja, poput budžetiranja ili slanja predstavnika oružanih snaga u mirovne misije u inozemstvo.

Ruxandra Popa, zamjenica glavnog tajnika za politike, predstavala je članovima Povjerenstva ulogu PS NATO-a i odnose Skupštine sa zemljama Zapadnog Balkana. U svojoj se prezentaciji osvrnula na nastanak i razvoj NATO saveza i PS NATO-a unutar njega. Govoreći o ciljevima PS NATO-a, kazala je da Skupština ima dva osnovna cilja: ojačati prekoatlantsku solidarnost i promicati ciljeve Alijanse, te osigurati izravnu vezu između pojedinih članova parlamenata zemalja članica i rukovodstva unutar NATO saveza. K tome, Skupština ima zadatak ojačati transparentnost politika NATO-a, te informirati parlamentarce o ključnim sigurnosnim pitanjima. Za vrijeme prezentacije predstavila je i strukturu NATO saveza, navodeći da je Bosna i Hercegovina pridružena članica sa svoja tri predstavnika u PS NATO, te kao takva ima sva prava, osim prava glasa kada su pitanju pojedine rezolucije. Tom prigodom je predstavila odbore i poodbore PS NATO-a, kao i posebne skupine za suradnju unutar PS NATO-a. Posebice se osvrnula na dio prezentacije koja se odnosi na odnose NATO-a sa zemljama Zapadnog Balkana, među kojima je i BiH, naročito ističući novi strateški koncept za iduće desetljeće. Tom je prigodom kazala kako se BiH još 1999. godine uključila u rad PS NATO-a aktivnim sudjelovanjem na *Rose roth* seminarima. Do kraja prezentacije kraće se osvrnula na glavna postignuća PS NATO-a u dosadašnjem radu.

Andrius Avizius, direktor Odbora za civilnu dimenziju i sigurnost PS NATO-a, podsjetio je članove Zajedničkog povjerenstva na nedavni boravak članova Odbora u BiH i upoznao ih sa službenim sastancima članova Odbora u našoj zemlji koje su imali tom prigodom. Izrazio je iznimno zadovoljstvo i prenio pozitivne dojmove članova Odbora nakon okončanja boravka, zaključivši kako je službeni stav ovoga tijela PS NATO-a da BiH u sigurnosnom smislu ide u dobrom smjeru, te da je sigurnosna situacija ocijenjena stabilnom, bez obzira na činjenicu što se samo dva dana nakon njihovog boravka u Sarajevu zbio teroristički napad na Veleposlanstvo SAD-a. Zahvalio se predstavnicima PSBiH na donošenju odluke o slanju pripadnika OSBiH u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu. Podsjetio je da su za vrijeme boravka u našoj zemlji članovi Odbora posjetili državni parlament, gdje su obavili razgovore s nadležnim povjerenstvima koja se bave pitanjima obrane, sigurnosti i obavještajnih poslova, a nakon toga i s predstavnicima Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera OSBiH. Potom su obavili razgovor i s članovima Predsjedništva BiH, a sljedećeg dana posjetili su institucije vlasti Republike Srpske i pritom razgovarali s premijerom i predsjednikom Narodne Skupštine RS-a.

Alex Tiersky, direktor Odbora za obranu i sigurnost PS NATO-a, predstavio je strukturu NATO saveza, posebno navodeći što je to NATO, što radi te kako djeluje. Govoreći o tome što je NATO, podsjetio je na povijest ove organizacije i njezino širenje, kao i na načela kolektivne obrane, navodeći članak 5. Washingtonskog sporazuma i članak 51. Povelje UN-a. Govoreći o tome što NATO trenutačno radi, kazao je kako je najvažniji program tzv. projekt pametne obrane, kojim se nastoji postići da trenutačni kapaciteti NATO-a ne prijeđu granicu

postojećih finansijskih mogućnosti, budući da se manje od 1% proračuna svake članice NATO-a koristi za financiranje PS NATO-a.

Darko Stančić, pomoćnik ravnatelja DCAF-a i voditelj Odjela za operacije u jugoistočnoj Europi, pozdravio je članove Povjerenstva u ime ženevskog DCAF-a. Podsjetio je na nastanak ove organizacije i kazao da ona predstavlja zakladu 55 zemalja članica, među kojima i BiH aktivno sudjeluje u njezinom djelovanju. Godišnji proračun DCAF-a je 30 milijuna švicarskih franaka. Glavni zadaci kojima se ova organizacija bavi odnose se upravo na demokratski nadzor oružanih snaga u zemljama svijeta, a k tome i na pitanje zaštite ljudskih prava u oružanim snagama, te pitanje policijske suradnje u zemljama JI Europe. U središte svoga rada posebno stavljaju pitanje Zapadnog Balkana, kao specifikum za europsku sigurnost u cjelini. Kazao je da će članovi Povjerenstva biti u prilici više čuti o DCAF-u i svim njegovim projektima prigodom slijedećeg posjeta Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH Švicarskoj Konferenciji, planiranom za sredinu prosinca 2011.

Todor Tagarev, viši vanjski suradnik DCAF-a za obrambeni menadžment, predstavio je ulogu parlamenata u osiguranju integriteta obrane. Tom je prigodom posebice apostrofirao odlomke 2. i 18. knjige čiji su izdavači DCAF i NATO, a koja nosi naslov: „Izgradnja integriteta i smanjenje korupcije u sektoru obrane – pregled najboljih praksi“. Odlomci se odnose na strategijski pristup izgradnji integriteta i smanjenju korupcije u obrani, odnosno na ulogu parlamenata i ureda za reviziju finansijskog poslovanja. U svojoj se prezentaciji posebice osvrnuo na način rješavanja problema korupcije u sektoru obrane i parlamentarni nadzor ovog procesa, te naveo primjere dobre prakse bugarskog parlamenta u ovom procesu, uz naznaku partnera i suradnika. Zaključio je da u ovom procesu u biti nema rješenja koje bi se moglo univerzalno primijeniti, te je stoga potrebno povećati transparentnost i odgovornost svih subjekata u ovom procesu.

Andrej Groselj, voditelj Odjela za pravdu i unutarnje poslove u stalnoj Misiji Republike Slovenije pri EU, prezentirao je unutarnju sigurnost EU-a, uz posebno isticanje tema koje se tiču Zapadnog Balkana. Govorio je o novom pravnom okviru uspostavljenom donošenjem Lisabonskog sporazuma, koji je na snazi od 2009. godine, navodeći koliko je Europska unija nakon njegovog donošenja počela više ulagati u pravdu i unutarnje poslove. Sporazumom se predviđa uspostava unutarnjeg odbora za sigurnost (COSI), koji je uspostavljen kao odgovor na stupove EU-a na kojima je EU funkcionirao prije donošenja ovoga sporazuma. Tako je suradnja između policije i pravosuđa ranije bila unutar trećeg stupa EU, dok su npr. migracije bile unutar prvog stupa. Stoga su se među njima gubile nadležnosti za neka bitna pitanja, poput zlouporabe opojnih droga, zaštite granica ili trgovine ljudima. Uspostavom COSI-ja došlo je i do bolje koordinacije europskih agencija koje se bave borbom protiv terorizma i organiziranog kriminala (u prvom redu: EUROJUST-a, EUROPOL-a, FRONTEX-a itd.). Tako će npr. u budućnosti EUROPOL i EUROJUST zajednički voditi poslove u vezi s osobnim podacima građana EU. Kada je u pitanju odnos politike EU prema Zapadnom Balkanu, rekao je kako se ona umnogome promijenila u posljednjem desetljeću i kako su zemlje Zapadnog Balkana ostavljene da same riješe svoje probleme, bez uplitanja EU-a. To se osobito odnosi na BiH, za što je naveo pozitivne

primjere suradnje BiH s EU-om koji se tiču nedavne vizne liberalizacije za građane BiH, ali i ukazao ne neke od reformi koje su još u zastoju kada je u pitanju put BiH k EU-u.

15. studenoga 2011. godine

Posjet Stožeru NATO-a u Bruxellesu

Drugi dan Programa usavršavanja realiziran je u prostorijama Srožera NATO-a u Bruxellesu.

Michel Duray, voditelj partnerskog programa u NATO-u, prezentirao je sadašnji politički program NATO-a. Tom je prigodom rekao da u zemljama članicama NATO-a živi oko 900 milijuna stanovnika, a trenutačno je u misijama NATO-a u svijetu raspoređeno oko 150.000 vojnika. Usporedbe radi, rekao je da proračun EU-a iznosi 135 milijardi eura, dok je proračun NATO-a oko 2 milijarde eura. Ukratko je predstavio Strateški koncept NATO-a, te je nešto više govorio o sadašnjim misijama NATO-a u Libiji, Afganistanu i Kosovu. Kada je u pitanju sigurnosni aspekt, naveo je tzv. projekt pametne obrane, pojašnjavajući ga kao doprinos svake zemlje u smislu dijeljenja s drugim zemljama najbitnijih aspekata i resursa u vremenu gospodarske krize u kojoj se svijet trenutačno nalazi. Za primjer ovakvog projekta naveo je tzv. Avax - sustav kontrole neba ili ugovor koji postoji između zemalja Beneluxa u korištenju i dijeljenju oružanih snaga ovih zemalja. Za prioritete NATO-a, koji su proizašli nakon *summita* u Lisabonu, naveo je prije svega misiju ISAF u Afganistanu, zatim odnose NATO saveza s Ruskom Federacijom, pri čemu je ostvaren veliki napredak u ovim odnosima koji se odlikava u zajedničkom razvoju tehnologija u borbi protiv terorizma, kao i u zajedničkim akcijama u borbi protiv trgovine ljudima i zlouporabe opojnih droga, a međusobno surađuju i u razmjeni podataka u vezi s kontrolom zračnog prometa. NATO i Rusija imaju zajednički interes kada je u pitanju obrambeni i sigurnosni sustav. Naposljetku je rekao da je NATO u vezi i s drugim zemljama svijeta koje su izvan euroatlantske zone, i to tako što npr. Australija ima 1.035 svojih vojnika u misiji ISAF ili japanski stručnjaci rade za NATO, kao i što su pojedine zemlje koje nisu članice NATO-a povezane s Alijansom radi sigurnosnog interesa. Interes zemalja poput Kine ili Brazila za NATO-om primjer je dugoročnog planiranja koje se temelji na odredbama članka 5. Washingtonskog sporazuma. Zaključio je da današnja filozofija sigurnosti zemalja u svijetu zahtijeva nove izmjene potaknute novim izazovima, a tu u prvom redu spada *cyber* terorizam.

James Mackey i Rok Kosirnik govorili su o odnosima između NATO-a i Zapadnog Balkana. **James Mackey** zahvalio se parlamentarcima iz BiH na sudjelovanju vojnika OSBiH u misiji ISAF u Afganistanu, kao i na usvojenoj Odluci o sudjelovanju skupine instruktora OSBiH u operaciji ISAF u Afganistanu, koju je Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH usvojilo na svojoj posljednjoj sjednici. Pojašnjavajući odnose zemalja na Zapadnom Balkanu, rekao je da postoje zemlje aspirantice, kakva što je BiH, te zemlje koje s NATO-om surađuju na partnerskoj osnovi, kakva je Srbija. Hrvatska je odnedavno punopravna članica NATO-a i zasigurno će mnogo pomoći BiH na njezinom putu k

punopravnom članstvu. Kada su u pitanju druge zemlje ove regije, rekao je kako se Crna Gora ubrzano kreće k integracijama u NATO, dok je Makedonija odavno ispunila sve uvjete za ulazak u NATO, ali postoje problemi koji su isključivo političke prirode, a tiču se odnosa s Grčkom. Izrazio je nadu da će NATO u bliskoj budućnosti djelovati na Zapadnom Balkanu u zemljama s demokratskim vrijednostima, međusobnom regionalnom suradnjom i dobrosusjedskim odnosima. Podsjetio je da je područje Zapadnog Balkana za NATO bilo u središtu interesa tijekom 90-tih godina prošloga stoljeća, ali to više nije slučaj. Kada su u pitanju odnosi NATO-a i BiH, podsjetio je da je našu zemlju Savez pozvao u MAP¹ na *summitu* šefova zemalja članica NATO-a, održanom u Tallinnu (Estonija). BiH i dalje nastavlja s procesom realizacije IPAP-a² i temeljni zadatak koji se postavlja pred njezine vlasti jest riješiti pitanje vlasništva nad nepokretnom vojnom imovinom. Ocijenjeno je da je BiH u 2011. godini ostvarila napredak u realizaciji IPAP-a kada je u pitanju primjena zakonskih rješenja o rodnoj ravnopravnosti u obrambenim i sigurnosnim strukturama, kao i usklađivanju zakona iz područja policije. S druge je strane zaključio da je revizija IPAP-a pokazala kako politička kriza koja se u BiH ogleda u neformiranju Vijeća ministara negativno utječe na reforme koje zemlja treba provesti. „Pregled obrane“ nazvao je ključnim dokumentom za obrambeni sektor u BiH i njegovo donošenje treba biti prioritetom.

Rok Kosirnik objasnio je članovima Povjerenstva proces PARP-a³, navodeći da NATO sa svakom pojedinom državom godišnje procjenjuje izvješća o napretku na temelju seta zajedničkih pitanja koje utvrde NATO i svaka pojedina država. Podsjetio je da je BiH uspjela uspostaviti OSBiH s demokratskim nadzorom nad njihovim radom. Izrazio je nadu da će PSBiH i Zajedničko povjerenstvo ubuduće biti još uspješniji u obavljanju ovog nadzora. Ocijenio je da su OSBiH ostvarile veliki napredak, navodeći da je riječ o strukturi koja nije politički pristrana. Najveći problem svakako je proračun za obranu koji nije razvojnog karaktera. Standardima država članica NATO-a predviđa se struktura izdvajanja za sektor obranom, prema kojoj su izdvajanja za plaće zaposlenika 50%, za modernizaciju 30%, a za operacije 20% ukupnog proračuna. U BiH je trenutno stanje takvo da na plaće zaposlenika MOBiH i OSBiH otpada čak 80% proračuna, na operacije 19%, dok se za modernizaciju izdvaja tek 1% proračunskih sredstava za obranu. Pritom je zapovjedni kadar u OSBiH prevelik jer na 3.700 vojnika dolazi oko 5.000 časnika i dočasnika. Drugačijim omjerom ovih kategorija mogle bi se ostvariti značajne uštede, čime bi u proračunu bilo više novca za operacije. BiH također može mnogo zaraditi od prodaje neperspektivne pokretne i nepokretne vojne imovine pa vlasti u BiH moraju što prije riješiti ovaj problem, naročito stoga što je čuvanje ovih lokacija sada samo trošak državi, kao i neodgovarajuća iskorištenost osoblja u OSBiH (angažiranje na straži). Upozorio je i na opasnost koja prijete BiH od viška MiMES-a⁴, a što izravno utječe na sigurnost građana BiH, navodeći da zbog toga nije potrebno odgađati proces uništavanja MiMES-a do donošenja daljnjih političkih odluka u ovom procesu. Svoje je izlaganje zaključio riječima da NATO nosi veoma pozitivne dojmove o procesu profesionalizacije u BiH, ali još mnogo toga treba riješiti i unaprijediti u idućem

¹ MAP – Akcijski plan za članstvo (eng. *Membership Action Plan*);

² IPAP – Individualni partnerki akcijski plan;

³ PARP - Upitnik o procesu planiranja i revizije (eng. *Planning and Review Process*);

⁴ MiMES – Streljivo i minsko-eksplozivna sredstva

razdoblju. „Pregled obrane“ u BiH skoro je završen i NATO je trenutačno u fazi davanja završnih komentara na ovaj dokument, u obliku procjene rizika.

Nick Williams, voditelj Odjela za operacije operativne divizije Stožera NATO-a, dao je pregled NATO-vih operacija. Podsjetio je na vrijeme najveće promjene odnosa NATO-a prema zemljama svijeta, koja je započela upravo s ratnim događanjima na području bivše Jugoslavije, a naročito za vrijeme rata u BiH. Trenutačno najveća misija NATO-a je u Afganistanu s postrojbama od 130.000 vojnika. Na posljednjem *summitu* šefova država članica NATO-a definiran je proces tranzicije sektora obrane i sigurnosti u Afganistanu, te NATO do kraja 2014. godine želi prenijeti nadležnost za sigurnosna pitanja na vlasti u Afganistanu. Ocijenio je da su afganistanske sigurnosne službe napredovale te će nakon 2014. godine te snage biti sposobne same obučavati svoje vojnike. Govoreći o financijskom aspektu misije ISAF, kazao je da će troškovi NATO-a za ovu misiju za 2011. iznositi oko 12 milijarda američkih dolara. U nastavku prezentacije govorio je o problemu proizvodnje i trgovine drogom u Afganistanu te o borbi protiv organiziranog kriminala i piratstva u Afganistanu, iza kojih su talibani.

Alicia Ambos iz Odjela za odnose NATO-a s EU-om navela je podatak da je posljednjih godina sve veći broj zemalja koje su članice i NATO-a i EU-a, tako da u Europi trenutačno ima 21 zemlja koje su članice oba saveza. Institucionalna interakcija između NATO-a i EU-a nova je kategorija koja se u posljednje vrijeme sve više koristi. Prekretnica u odnosima NATO-a i EU-a nastupila je 1996. godine, a donošenjem tzv. paketa *Berlin +* utvrđene su i zajedničke mjere i aktivnosti NATO-a i Unije. Ovaj paket rezultirao je donošenjem velikoga broja političkih deklaracija nakon njegovog usvajanja, a operacije koje iz njega proizlaze poglavito su logističkog karaktera. Tako danas, kao rezultat paketa *Berlin +*, imamo situaciju da je zapovjednik NATO-vih snaga uvijek general vojske SAD-a, dok je njegov zamjenik general vojske iz europskih snaga. Primjer uspješne operacije u okviru *Berlin +* svakako je misija *Altea*, koju snage EUFOR-a provode u BiH. Nadalje, ovaj paket podrazumijeva da jedna država ne mora biti članicom EU-a ukoliko je članica NATO saveza i obrnuto. Najbolji primjer toga je Turska, koja je u BiH angažirana u misiji *Altea*, bez obzira na to što nije punopravna članica EU-a. Na kraju je kazala da je glede paketa *Berlin +* ostvarena izvanredna suradnja i redovita komunikacija između glavnog tajnika NATO-a i visokog predstavnika EU-a za vanjsku politiku.

Posjet Misiji Bosne i Hercegovine pri NATO-u

Po okončanju sastanaka u Glavnom stožeru NATO-a, predstavnici Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH posjetili su Misiju BiH pri NATO-u, gdje ih je primio **veleposlanik Branimir Jukić, voditelj Misije BiH pri NATO-u**, zajedno s ekipom suradnika koji rade u Misiji. Na ovom se sastanku veleposlanik Jukić osvrnuo na percepciju zemalja članica NATO-a po pitanju puta BiH k euroatlantskim integracijama, kao i na ekonomski interes koji bi Bosna i Hercegovina trebala imati u vezi s punopravnim članstvom u Savezu. Rekao je

kako su odnosi BiH i Libije nakon smjene vlasti i posljednjih ratnih događanja u ovoj zemlji takvi da je nova libijska vlada potvrdila ostanak na snazi svih ugovora koji su dosad potpisani između BiH i predstavnika starog libijskog režima. Ocijenio je da uvjeti koji su stavljeni pred BiH nakon *summita* zemalja članica NATO-a u Tallinnu moraju biti ispunjeni kako bi naša zemlja započela provedbu MAP-a. Veleposlanik Jukić zamolio je članove Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH da koriste sve instrumente u tijelima vlasti BiH kako bi u Stožer NATO-a u Bruxellesu došli primjereni sugovornici iz BiH, čime bi se umnogome poboljšala prepoznatljivost BiH u ovoj organizaciji. Do kraja sastanka članovi Povjerenstva razgovarali su s predstavnicima Misije BiH pri NATO-u o problemima s kojima se službenici susreću u svakodnevnom radu, kao i o eventualnim načinima za njihovo rješavanje.

16. studenog 2011. godine

Posjet Parlamentu Kraljevine Belgije

Trećega dana boravka u Bruxellesu članovi Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH posjetili su Federalni parlament Kraljevine Belgije.

Marc Van der Hulst, voditelj pravnog odjela Parlamenta Kraljevine Belgije, predstavio je rad Federalnog parlamenta Belgije. Za vrijeme prezentacije govorio je o povijesti osnivanja Belgije kao federacije i o njezinoj složenoj strukturi koju čine tri kulturološke zajednice odnosno tri regije: flamanske, valonske i njemačke. Pojasnio je nadležnosti na razini zajednica, nadležnosti regija i nadležnosti federalne države. Predstavljajući Parlament Belgije, govorio je o Zastupničkom domu i Senatu, te načinu odlučivanja u njima i zakonodavnom postupku u njima.

Luc Sevenhans, član Povjerenstva za obranu Senata Parlamenta Kraljevine Belgije, prezentirao je članovima Zajedničkog povjerenstva princip rada Povjerenstva za obranu Senata, posebice ističući značaj pozivanja ministra obrane na sjednice Povjerenstva, zatim terenskih posjeta jedinicama belgijskih oružanih snaga, te parlamentarnog nadzora nad proračunom za obranu. Nadalje je govorio o sustavu kontrole javnih nabava u oružanim snagama, ističući da je za nabave čiji ukupan iznos premašuje 1 milijun eura potrebna suglasnost Parlamenta. Kada je u pitanju proračun za obranu, on je u znatnoj mjeri reducirana za tekuću godinu, te će i iduće godine biti značajno smanjena izdvajanja za obrambeni sektor.

PREDSJEDATELJICA
ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA
Dušanka Majkić

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a